

SPOROČILO ZA MEDIJE: Mednarodni mesec boja proti raku debelega črevesa in danke

Presejanje za raka debelega črevesa in danke bi vsako leto lahko preprečilo več kot 130 tisoč smrti v EU; Slovenija med najboljšimi!

Mednarodni mesec boja proti raku debelega črevesa in danke, ki ga vsako leto obeležujemo v marcu, izpostavlja pomen preprečevanja in zgodnjega odkrivanja te bolezni. Vsako leto v Sloveniji za rakom na debelem črevesu in danki zbolijo okoli 1.400 prebivalcev Slovenije, več kot 700 jih umre, čeprav gre za eno izmed redkih rakavih bolezni, ki jo je mogoče preprečiti s presejanjem in zgodnjim odkrivanjem. V desetih letih delovanja Programa Svit, ki ga upravlja Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), je bilo odkritih prek 2.800 rakov, ko se znaki bolezni še niso pojavili in je zdravljenje bolj učinkovito. Zaradi odstranjevanja predrakavih sprememb pri kolonoskopijah pa se je zmanjšala obolevnost za to vrsto raka.

Nova Gorica, Bruselj, 1. marec – *Mojih 10 najboljših sekund* je geslo letošnjega mednarodnega meseca ozaveščanja o raku debelega črevesa in danke, ki ga vsako leto v marcu obeležujemo v več kot 40 evropskih državah. Letošnje aktivnosti so se začele s predstavitvijo v Evropskem parlamentu, kjer so predstavniki Digestive Cancers Europe, krovne organizacije, ki združuje društva bolnikov z raki prebivalcev iz vse Evrope, začeli s promocijo presejalnih programov za odkrivanje predrakavih in rakavih sprememb na debelem črevesu in danki. Cilj je, da čim več ljudi spozna prednosti in dobrobiti zgodnjega odkrivanja raka debelega črevesa in danke, kar omogoča prav presejalni program, ki zelo uspešno deluje tudi v Sloveniji že deset let. S tem bi lahko preprečili smrt 130 tisoč prebivalcev v EU, kar je najvišja številka za katerega koli raka. Vsako leto v EU 370 tisoč ljudi zbolijo za rakom debelega črevesa in danke, od tega jih 170 tisoč umre. Ljudje, pri katerih je bolezen odkrita v I. stadiju, imajo 90-odstotno možnost ozdravitve, medtem ko je ta možnost pri metastatski obliki (IV. stadij) zgolj desetodstotna.

Kljub temu, da se rak debelega črevesa in danke razvija počasi (od osem do deset let), še vedno večino bolnikov odkrijejo v napredovalih stadijih. Zato je presejanje še toliko pomembnejše, še zlasti zato, ker je zdravljenje zgodnjih stadijev raka cenejše, krajše in za bolnika veliko lažje. Prav zato je letošnje geslo meseca marca *Mojih 10 najboljših sekund*, ki simbolizira čas, potreben za to, da vzamemo vzorec blata in ga pošljemo v referenčni center, v Sloveniji je to Program Svit. Neznatnih deset sekund, ki v življenju ne pomenijo nič, a lahko prav to življenje rešijo.

Odzivnost vabljenih populacij v Program Svit se povečuje

V letu 2018 je bilo v Program Svit povabljenih 309.000 prebivalcev, ki jim je Program Svit namenjen. Odzivnost vabljenih je bila v letu 2018 najvišja doslej in je znašala 64,6 %. S tem se približujemo dolgoročnemu cilju, ki je 70 % odzivnost v Program Svit. V vseh zdravstvenih regijah je bila odzivnost nad 61 % – najvišja odzivnost je bila v regijah Nova Gorica in Kranj, najnižja pa v regiji Koper. Z leti se izboljšuje tudi sodelovanje oseb, ki imajo nižje dosežene stopnje izobrazbe, tako da se je neenakost pri vključevanju populacije v Program Svit zmanjšala. Kljub temu pa nespremenjeno ostaja razmerje med vključevanjem moških in žensk, saj se moški ves čas približno 10 % redkeje odzivajo v program.

Program Svit deluje od leta 2009 in je namenjen prebivalcem v starosti **od 50 do 74 let**. Cilj Programa Svit je pravočasno odkriti predrakave spremembe in raka na debelem črevesu in danki. Sodelovanje v Programu Svit krije Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, zato vabljenim **ne predstavlja dodatnih stroškov**. Za kakršnokoli vprašanje glede sodelovanja v Programu Svit so na voljo naslednji kontaktni podatki:

- Svitova kontaktna točka v zdravstvenem domu,
- elektronski naslov svit@nijz.si ali
- telefonska številka 01/620 45 21.

Več o Programu Svit najdete na spletni strani www.program-svit.si.

Organizacija Digestive Cancers Europe je izdala tudi Belo knjigo o raku debelega črevesa in danke v Evropi, v kateri je deset priporočil, kako izboljšati položaj v EU, med drugim tudi, kako organizirati presejalni program. Priporočila so zasnovana na primeru dobre prakse dveh držav, ki sta prav s presejalnim programom dosegli izjemne rezultate tako v znižanju novih primerov tega raka kot tudi v zvišanju števila bolnikov, odkritih v zgodnejših stadijih, ko je bolezen omejena na sam organ. S ponosom lahko povemo, da je ena od teh dveh držav tudi Slovenija, druga pa je Nizozemska!

Čeprav so se zdravstveni ministri držav članic EU že leta 2003 zavezali k uvedbi presejalnega programa za odkrivanje raka debelega črevesa in danke, pa so ga na nacionalni ravni in za vse državljanke v starosti od 50 do 74 let uvedle zgolj tri države članice, med njimi kot že rečeno tudi Slovenija.

Ob letošnjem mesecu ozaveščanja se je Društvo ko-RAK.si pridružilo tudi pobudi vzhodno- in srednjeevropskih držav, da sodeluje v doslej največji in najobsežnejši anketi, namenjeni bolnikom z rakom in njihovim svojcem. Z anketo, v kateri sodeluje trinajst držav vzhodne in srednje Evrope, želimo ugotoviti, kakšno je dejansko stanje na področju obravnave bolnikov z rakom v regiji, kot jo vidijo bolniki in njihovi svojci sami.

Idejo za anketo smo dali predstavniki društev bolnikov te regije v interesu izboljšati stanje na področju obravnave raka v vzhodni in srednji Evropi. Neprijetno dejstvo namreč je, da so rezultati zdravljenja raka v tej regiji, kamor sodi tudi Slovenija, slabši v primerjavi z zahodno in severno Evropo. Zakaj je tako in kaj konkretno bi lahko oziroma moramo izboljšati, pa bi lahko pokazala prav ta anketa.

Dobljeni podatki bodo razgrnili pravo stanje obravnave raka v vzhodni in srednji Evropi ter tudi pokazali, katere so glavne potrebe bolnikov v različnih segmentih obravnave. V slovenskem jeziku je dostopna na naslovu <https://www.survey.onkologija.hr>

Za več informacij: Marko Vudrag, Društvo ko-RAK.si